

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

PLEIN 23 - 'S-GRAVENHAGE

Zijne Excellentie
de Minister-President
Voorzitter van de
Raad van Ministers

MR 5 september 1969/114C
MR 12 september 1969/4a

Directie/Afdeling

Directie Integratie Europa

Datum: 20 augustus 1969

Onderwerp:

Topconferentie

Kenmerk: 152021

Foto-no.: F/7724/69

MR 19 september 1969/4b
Buisproben

Ingevolge het besluit van de Ministerraad van 24 juli j.l. om in de tweede helft van augustus een eerste gesprek te hebben over het tijdens de topconferentie te volgen beleid heb ik de eer U hiernevens een nota over dit onderwerp te doen toekomen. Ik moge U verzoeken deze nota in een van de eerstkomende bijeenkomsten van de Ministerraad aan de orde te stellen.

Spoedshalve zend ik afschrift dezes rechtstreeks aan de leden van Uw Raad toe.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

w.g.

J. Luns

Enige Beschouwingen over de Topconferentie

In de EEG-Raad van 22/23 juli j.l. heeft Frankrijk voorgesteld een topconferentie van de Zes te doen houden. Hiervoor bleek in de Raad een "genuanceerd préjugé favorable" te bestaan. Weliswaar is Italië hierop naderhand teruggekomen, doch dit land zal zich zeker niet als enige tegen een conferentie verzetten.

Wat Nederland betreft, kan voorop gesteld worden, dat onzerzijds alleen redenen voor medewerking aan de topconferentie kan bestaan, indien voldoende grond aanwezig is voor de verwachting, dat daarmee een doorbraak van de impasse inzake de uitbreiding van de Gemeenschappen kan worden bereikt. Het is niet onmogelijk dat de Franse regering inderdaad bereid is om de tot dusver door Frankrijk gevolgde politiek op dit essentiële punt te wijzigen, doch op grond van prestige-overwegingen meent deze belangrijke concessie alleen in het kader van een spectaculaire topconferentie te kunnen doen. Zekerheid bestaat hieromtrent echter niet. Tegenover de ook in de beezem van de Franse regering bestaande aandring tot het volgen van een meer positieve Europese politiek, staat nog steeds een sterk verzet van Gaullistische zijde. Het lijkt niet bij voorbaat uitgesloten dat de Franse regering in een topconferentie zal trachten voor zichzelf een nieuw, ogenschijnlijk positief alibi te scheppen en de zwarte piet aan de andere landen toe te spelen.

Gezien de onzekerheid omtrent de Franse bedoelingen, lijkt het in ieder geval gewenst de definitieve beslissing omtrent het houden van een topconferentie niet te nemen alvorens een duidelijker inzicht is verkregen omtrent het van een dergelijke conferentie te

verwachten resultaat. Het overleg en marge van de EEG-Raad van 15 september a.s., alsmede de besprekingen n.a.v. het komende rapport van de Europese Commissie en de voorbereidende werkzaamheden van het Comité van Permanent Vertegenwoordigers, dienen hierover uitsluitend te geven.

Voorts zal dienen vast te staan dat deze topconferentie niet als het begin zou zijn te beschouwen van een serie soortgelijke conferenties. Het houden van periodieke conferenties zou immers niet alleen de gelegenheid scheppen voor het telkens opnieuw uitstellen van een beslissing over de uitbreiding van de Gemeenschappen, doch tevens aan de Franse regering de mogelijkheid verschaffen tot verwezenlijking van het door haar sinds jaar en dag nagestreefde doel om op deze wijze te geraken tot een politieke organisatie van de Zes, waartegen Nederland zich steeds krachtig heeft verzet.

Een andere reden voor het aanhouden van een definitieve beslissing is te vinden in de nog niet opgeloste vraag of de Europese Commissie al of niet tot het bijwonen van de topconferentie zal worden uitgenodigd. Gezien het feit, dat de conferentie naar algemene opvatting toch in de eerste plaats gewijd zal zijn aan een bespreking van de voltooiing, de verdieping en de uitbreiding van de Gemeenschappen, is de aanwezigheid van de Europese Commissie onontbeerlijk. Van Nederlandse zijde is hierop dan ook van meet af aan aangedrongen. Aan dit vereiste zal dienen te worden vastgehouden.

Het is mogelijk, dat de weerzin van Franse zijde tegen de aanwezigheid van de Europese Commissie wellicht minder sterk zal zijn, indien naast de communautaire aangelegenheden ook meer specifieke politieke onderwerpen zouden worden

behandeld, zoals de politieke samenwerking in Europa of de door Minister Schumann genoemde "rol van Europa in de wereld". Bij de bespreking van deze onderwerpen zou de Europese Commissie dan niet aanwezig behoeven te zijn.

Aan het ontamen van deze onderwerpen zijn echter ook bezwaren verbonden, met name omdat zulke consultaties à Six belemmerend zouden kunnen werken op de ten dele reeds geëlaagde pogingen om de politieke consultaties in de WEU meer inhoud te geven. De bespreking à Six zou dan ook gebonden moeten worden aan de voorwaarde dat zij zou dienen te worden gevolgd door een politieke consultatie à Sept, welke dan hopelijk ook de terugkeer van Frankrijk tot het WEU-overleg zou inluiden. Het stellen van deze voorwaarde zou aansluiten bij Italiaanse en Duitse gedachten omtrent het houden van een topconferentie à Sept, die op die van de Zes zou moeten volgen. Indien Frankrijk echter werkelijk bereid zou blijken op de conferentie van de Zes voortgang te maken op de weg naar de uitbreiding der Gemeenschappen, zou men het toestaan van een eenmalige politieke consultatie à Six - ook indien daar geen enkel nuttig resultaat van te verwachten valt - in overweging kunnen nemen. Zekerheid omtrent zulke bereidheid aan Franse kant bestaat echter, zoals gezegd, geenszins.

Het houden van een topconferentie, die alléén aan de problematiek van de Europese Gemeenschappen zou zijn gewijd, zou in zoverre een voordeel zijn, dat dan het succes van de conferentie geheel afhankelijk wordt gemaakt van het resultaat dat ten aanzien van de drie EEG-onderwerpen en dus met name ten aanzien van de toetreding zou worden bereikt, hetgeen de druk op

President Pompidou om aan een positief besluit mede te werken aanzienlijk zal vergroten. De ratio van de topconferentie is toch immers om ten opzichte van de toetreding een zekere doorbraak te bewerkstelligen, nadat men de Franse regering een redelijke periode van rust heeft gelaten om thans tot een versoepeling van haar houding te komen.

Een volgende vraag die moet worden gesteld is, hoe men kan voorkomen, dat de topconferentie zich begeeft op het terrein dat aan de EEG-Raad toekomt. Het is immers onwaarschijnlijk dat de Fransen de topconferentie als EEG-Raad op het hoogste niveau zullen willen beschouwen.

In dit verband moge worden verwezen naar de opmerking van Minister Brandt tijdens de laatste EEG-Raad, dat de topconferentie niet moet dienen om het onderzoek naar de mogelijkheid van het ontamen van onderhandelingen met Engeland te openen, doch om dit onderzoek af te sluiten. Vandaar dat tijdens deze EEG-Raad de vijf partners Frankrijk hebben overreed om een studie over de uitbreiding aan de Permanent Vertegenwoordigers op te dragen en de Commissie te verzoeken haar rapport up-to-date te brengen. De topconferentie kan dan ook slechts plaats vinden nadat deze studies zijn voltooid, m.a.w. nádat de Raad zich over de genoemde rapporten zal hebben beraden. Aan de topconferentie zou dan de taak toevallen om de beslissing te nemen van art. 237 lid 2, van het EEG-Verdrag, namelijk dat de Lid-Staten zich bereid verklaren over de voorwaarden van de toetreding en de daaruit voortvloeiende aanpassingen van het Verdrag van Rome met de kandidaat-leden in onderhandeling te treden.

Volgens art. 237 is dit geen beslissing van de Raad, doch van de Lid-Staten, zodat er uit institutioneel opzicht geen bezwaar tegen bestaat deze beslissing tijdens de topconferentie te nemen.

Met het bovenstaande is tevens het voornaamste doel aangegeven, dat Nederland ter topconferentie wenst te bereiken; een afspraak inzake de opening van de onderhandelingen.

Uiteraard zullen de Fransen tijdens het gesprek allerlei voorwaarden verbinden aan het begin der onderhandelingen, met name t.a.v. de regeling van de landbouwfinanciering, doch zij riskeren dan dat zij bij een te hard standpunt het omen op zich laden wederom de toetredingsonderhandelingen te hebben geblokkeerd. Het lijkt waarschijnlijk dat Frankrijk liever geen nieuw veto zal willen uitspreken. Van Nederlandse kant zouden zulke Franse eisen tot prealabele vervulling van bepaalde desiderata met grote zorgvuldigheid moeten worden gezien, te meer daar geen zekerheid zal bestaan t.a.v. de uiteindelijke Franse medewerking aan het slagen van de toetredingsonderhandelingen. Met name wat betreft de financiering van het gemeenschappelijke landbouwbeleid - waarschijnlijk de meest onmiddellijke doelstelling van het Europese beleid van de Franse regering - zal het standpunt dienen te worden ingenomen, dat Nederland alleen bereid is aan een definitieve regeling mee te werken, indien zulks parallel zou geschieden met de opening van toetredingsonderhandelingen en indien zulke voorzieningen worden getroffen dat de overeen te komen regels niet bij voorbaat de toetreding van het Verenigd Koninkrijk onmogelijk zullen maken.

Geeft het bovenstaande een aanwijzing omtrent datgene wat t.a.v. de toetreding moet worden bereikt, moeilijker is te bevroeden wat de regeringsleiders kunnen bijdragen t.a.v. de andere twee communautaire onderwerpen, de voltooiing en de verdieping. Immers, alle daaronder vallende problemen, zoals de technologische samenwerking, de monetaire samenwerking, de Europese vennootschap, de landbouwfinanciering, etc., zijn bij één of ander orgaan van de Gemeenschap in behandeling. De conferentie zal zich dan ook moeten beperken tot een algemene filosofie over omvang en ritme van de samenwerking in de toekomst, waarbij men kan uitgaan van de in de EEG bestaande consensus hierover (zoals tot uitdrukking gekomen in het werkprogramma, waarvan de Raad op 13 mei met instemming kennis nam); de politieke wenselijkheid dier doelstellingen kan in een resolutie worden onderstreept.